

**CENTRUM DORADZTWA ROLNICZEGO W BRWINOWIE
ODDZIAŁ W RADOMIU**

Barbara Sazońska

**WYMOGI FORMALNO - PRAWNE
DLA PRZETÓRSTWA
EKOLOGICZNEGO**

Radom 2011

Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie
Oddział w Radomiu
26-600 Radom, ul. Chorzowska 16/18
www.odr.net.pl/rolnictwo_ekologiczne
e-mail: radom@cdr.gov.pl

Autor:

Barbara Sazońska
Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Radomiu

Recenzja:

mgr inż. Dorota Metera

Projekt okładki:

Danuta Guellard – CDR Radom

@ Copyright by Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie
Oddział w Radomiu 2011

ISBN 978-83-60185-86-5

Druk: Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Radomiu
ul. Chorzowska 16/18, tel. (0 48) 365 69 00
Nakład: 1000 egz.

Spis treści

Wstęp	5
Przetwórstwo produktów rolnictwa ekologicznego	7
Ramy prawne	8
Produkcja równoległa.....	10
Podwykonawstwo.....	11
Dokumentacja	11
Pobieranie próbek	12
Substancje dodatkowe i pomocnicze	12
Czyszczenie i dezynfekcja	13
Unijne logo rolnictwa ekologicznego	13
Znakowanie produktów rolnictwa ekologicznego	14
Transport.....	18
Przechowywanie	18
Załącznik	19

WSTĘP

Celem rolnictwa ekologicznego na szczeblu produkcji rolnej, przetwórstwa, dystrybucji, jak również konsumpcji jest utrzymanie i wzmacnianie zdrowotności ekosystemów i organizmów – od mikroorganizmów glebowych po człowieka. W szczególności, zadaniem rolnictwa ekologicznego jest produkcja pełnowartościowej żywności, co w efekcie przekłada się na profilaktykę zdrowotną oraz poczucie dobrostanu. Mając to na względzie w rolnictwie ekologicznym unika się stosowania nawozów, środków ochrony roślin, leków dla zwierząt i dodatków do żywności, które mogą mieć negatywny wpływ na szeroko rozumianą zdrowotność.

Zasady rolnictwa ekologicznego dotyczą gospodarki rolnej w najszerszym znaczeniu, począwszy od sposobu traktowania gleby, wody, roślin i zwierząt, w celu produkcji, przetwarzania i dystrybucji żywności oraz innych dóbr. Obejmują one poszanowanie krajobrazu i całej wspólnoty istotnie – wartości składających się na dziedzictwo przyszłych pokoleń.

Żywność z produkcji ekologicznej bez wątpienia różni się swym składem od żywności tzw. konwencjonalnej, która obecnie dominuje na rynku. Ten ostatni termin oznacza, że żywność pochodzi z rolnictwa i przetwórstwa masowego, wykorzystującego syntetyczne środki produkcji: nawozy mineralne, pestycydy, regulatory wzrostu, antybiotyki, dodatki do żywności.

Badania przeprowadzone w Polsce i za granicą wykazują we wszystkich warzywach i owocach z produkcji ekologicznej występowanie większej ilości polifenoli, uważanych za zapobiegające nowotworom, niż w ich odpowiednikach konwencjonalnych.

Kolejną pozytywną cechą tych surowców jest wyższa odporność na rozkład: lepiej się przechowują przez zimę, mniej i wolniej się psują. Ma to wymiar zarówno zdrowotny jak też ekonomiczny.

Te fakty są wystarczającym powodem, aby poszukiwać żywności ekologicznej, w której nie ma takich zagrożeń, a w każdym razie poziom pozostałości chemicznych środków ochrony roślin jest w niej zdecydowanie niższy. Wyższa jest z kolei zawartość substancji pożądaných dla zdrowia.

Wiele badań, zarówno polskich jak też zagranicznych, wykazało, że ekologiczne warzywa i owoce w porównaniu do surowców konwencjonalnych zawierają więcej suchej masy, a co za tym idzie, mniej wody, dlatego mają większą wartość odżywczą. Oznacza to, że zjadamy więcej wartościowych składników w takiej samej porcji posiłku, i w rezultacie szybciej się nasycamy. W wielu badaniach naukowych stwierdzono więcej witaminy C w ekologicznych ziemniakach, papryce, pomidorach, jabłkach, czarnych porzeczkach, a także wielu innych ekologicznych surowcach niż w konwencjonalnych owocach i warzywach. W ekologicznej marchwi, papry-

ce, pomidorach i dyni występuje więcej β karotenu. Ponadto w warzywach i owocach produkowanych ekologicznie znajduje się więcej cukrów.

Informacje zawarte w niniejszej broszurze oparte są na nowych ramach prawnych rolnictwa ekologicznego. Wszystkie przedsiębiorstwa, które zajmują się produkcją, przetwarzaniem, transportem i dystrybucją żywności ekologicznej, podlegają nowym rozporządzeniom.

Szczegółowe wymagania dotyczące przetwarzania żywności można znaleźć w artykułach 19 i 23 rozp. 834/2007 oraz w art. 26, 27, 31, i 35, jak również w załączniku VIII przepisów wykonawczych (rozp. 889/2008).

Zgodnie z nowym rozporządzeniem, produkty ekologiczne muszą być produkowane „w przeważającej części ze składników pochodzenia rolniczego” z wyjątkiem wody i soli.

Art. 19 (3) wymienia substancje i techniki, które mogą zostać zabronione w przetwarzaniu produktów ekologicznych (ograniczenie lub zakaz), jeśli miałyby to:

- odtworzyć właściwości utracone podczas przetwarzania i przechowywania
- naprawiać skutki zaniedbań
- wprowadzać w błąd, co do rzeczywistego charakteru wyrobu.

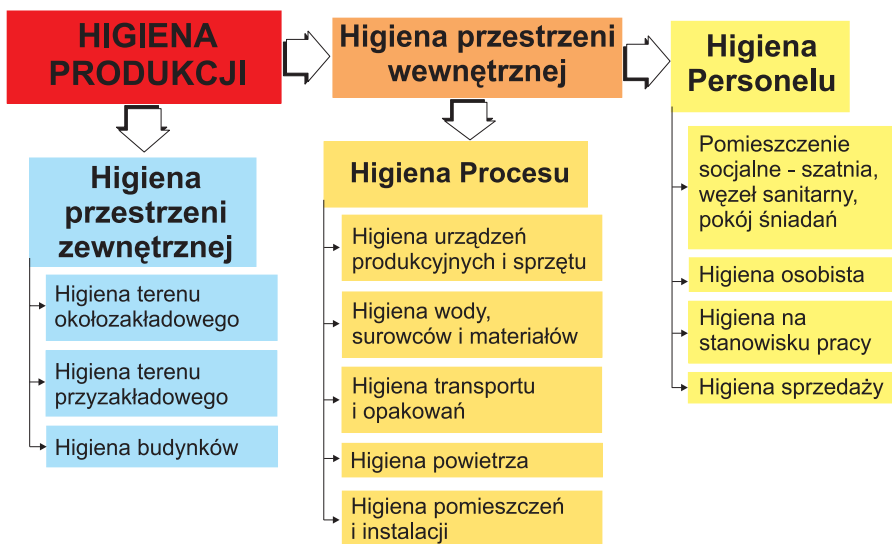
Zmiany w zakresie zapewnienia jakości zawarte w art. 26 przepisów wykonawczych wskazują procedury jakich przetwórcy muszą przestrzegać, aby zapewnić, że **produkcja ekologiczna jest zgodna ze standardami i przebiega zgodnie z „dobrą praktyką produkcyjną”** przy wykorzystaniu analizy ryzyka w celu określenia obszarów krytycznych oraz zdefiniowania niezbędnych działań i monitorowania wyników. W tym celu powinna zostać sporządzona dokumentacja, a firmy są indywidualnie odpowiedzialne za przestrzeganie procedur. Nowe zasady potwierdzają wykluczenie GMO w produkcji ekologicznej w jakiegokolwiek formie: żywności, paszach, substancjach pomocniczych w przetwórstwie, jako środki ochrony roślin, nawozy, środki poprawiające właściwości gleby, nasiona, roślinny materiał rozmnożeniowy, mikroorganizmy i zwierzęta. Obecnie UE wprowadziła standardową deklarację potwierdzenia braku GMO w produktach.

PRZETWÓRSTWO PRODUKTÓW ROLNICTWA EKOLOGICZNEGO

Produkcję żywności zarówno pierwotnej oraz przetworzonej regulują przepisy prawa krajowego, jak i unijnego. Znajomość tych przepisów pozwala producentom na przyjęcie odpowiednich procedur również w sytuacjach kryzysowych oraz produkcję bezpiecznej żywności.

Ustanowione regulacje prawne mają chronić konsumenta przed nieuczciwymi producentami, a tym samym budować zaufanie w stosunku do produktów oznaczonych jako ekologiczne. Ponadto stwarzają ramy zapobiegające nieuczciwej konkurencji, uniemożliwiające bezpodstawne wykorzystywanie określenia: ekologiczny, organiczny itp. lub pochodne tych określeń i ich wersje skrócone.

Przetwórnictwo ekologiczne, w takim samym stopniu jak przetwórnictwo konwencjonalne, muszą spełniać wszystkie wymagania sanitarne i techniczne zawarte w odpowiednich przepisach dotyczących prowadzenia przetwórstwa artykułów spożywczych.

„Ekologiczne produkty przetworzone powinny być produkowane przy użyciu takich metod przetwarzania, które gwarantują przestrzeganie zasad produkcji ekologicznej i utrzymanie zasadniczych cech produktu na wszystkich etapach produkcji” (Rozporządzenie Rady WE 834/2007)

RAMY PRAWNE

W celu zagwarantowania konsumentom, że produkt żywnościowy oznakowany terminem „ekologiczny” jest odpowiedniej jakości oraz został wytworzony zgodnie z wymaganiami w zakresie produkcji ustanowionymi określonymi przepisami, produkcja ekologiczna jest objęta systemem nadzoru. Jednakowe unijne przepisy obowiązują wszystkich producentów, pośredników i przetwórców biorących udział w całym łańcuchu produkcji i obrotu żywnością ekologiczną, od wytworzenia produktu rolnego w gospodarstwie do wprowadzenia do obrotu dla odbiorcy końcowego - konsumenta.

Najważniejsze akty prawne regulujące prowadzenie działalności w zakresie rolnictwa ekologicznego na poziomie wspólnotowym to:

- 1) **rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007** z dnia 28 czerwca 2007 r. *w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylające rozporządzenie (EWG) nr 2092/91* (Dz. U. L 189 z 20 lipca 2007, str. 1);
- 2) **rozporządzenie Rady (WE) nr 967/2008** z dnia 29 września 2008 r. *zmieniające rozporządzenie (WE) nr 834/2007 w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych*;
- 3) **rozporządzenie Komisji (WE) nr 889/2008** z dnia 5 września 2008 r. *ustanawiające szczegółowe zasady wdrażania rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007 w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych w odniesieniu do produkcji ekologicznej, znakowania i kontroli*;
- 4) **rozporządzenie Komisji (WE) nr 1254/2008** z dnia 15 grudnia 2008 r. *zmieniające rozporządzenie (WE) nr 889/2008 ustanawiające szczegółowe zasady wdrażania rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007 w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych w odniesieniu do produkcji ekologicznej, znakowania i kontroli*.

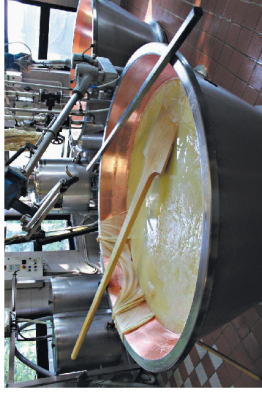
Rozporządzenia Rady i rozporządzenia Komisji są w Polsce wdrożone przepisami krajowymi - **ustawą z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym** (Dz. U. 09. Nr 116, poz. 975).

Przepisy określają, że każdy etap produkcji, począwszy od produkcji wstępnej, aż do przechowywania, przetwarzania, transportu i sprzedaży lub zaopatrzenia ostatecznego klienta musi podlegać kontroli i certyfikacji.

SYSTEM NADZORU

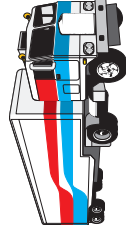
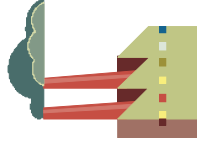
poprzez: produkcję surowca, transport, przetwórstwo, magazynowanie, sprzedaż hurtową i detaliczną.

od pola

do stołu

**Dodatkowo zawsze obowiązują Dobre Praktyki:
Rolnicze, Higieniczne, Produkcyjne i Dystrybucyjne**

Kontrola i certyfikacja dotyczy jednostek produkcyjnych zajmujących się przetwórstwem (przygotowaniem) produktów ekologicznych włączając:

- jednostki zajmujące się pakowaniem i/lub przepakowywaniem produktów,
- jednostki zajmujące się znakowaniem i/lub ponownym znakowaniem produktów ekologicznych.

Producent zamierzający rozpocząć przetwórstwo produktów roślinnych i zwierzęcych pochodzących z rolnictwa ekologicznego powinien przesać do jednostki certyfikującej wypełniony druk „Zgłoszenie podjęcia działalności w zakresie rolnictwa ekologicznego”. Wysyłając zgłoszenie producent tym samym podporządkowuje się przepisom o rolnictwie ekologicznym, które zobowiązują producenta do udostępnienia jednostce certyfikującej wszystkich obiektów, dokumentacji księgowej i dokumentów źródłowych, składa zobowiązanie do stosowania przepisów rozporządzenia 834/2007 oraz deklaruje poddanie się sankcjom w przypadku naruszenia zasad przetwórstwa ekologicznego.

Następnym krokiem jest przesłanie do wybranej jednostki certyfikującej szczegółowego opisu:

- zakładu, z wyszczególnieniem obiektów używanych do przyjmowania, przetwarzania, pakowania, znakowania i składowania, używanych przed i po procesie produkcji.
- wszystkich praktycznych środków, które muszą być podjęte na poziomie jednostki produkcyjnej, obiektów i działalności, aby zapewnić odzielenie od produktów nieekologicznych,
- środków ostrożności podejmowanych w celu ograniczenia zagrożenia zanieczyszczenia niezatwierdzonymi produktami lub substancjami
- środków podjętych w celu zachowania czystości w miejscach składowania oraz cyklu produkcyjnego podmiotu gospodarczego.

Producent musi także podczas kontroli przedstawić jednostce procedury dotyczące transportu produktów, receptury, kopie certyfikatów dostawców surowców.

PRODUKCJA RÓWNOLEGLA

Jeśli w tym samym zakładzie produkcyjnym oprócz produkcji ekologicznej prowadzone jest równolegle przetwórstwo konwencjonalne, to ta część zakładu podlega również szczegółowej kontroli w celu wyeliminowania zamieszania produktów ekologicznych z konwencjonalnymi. Ponadto przetwórca zobowiązany jest do:

- prowadzenia przetwórstwa w oddzielnym miejscu lub w innym czasie, jeśli produkcja odbywa się na tych samych urządzeniach w sposób

- zapewniający, że są one fizycznie lub chronologicznie odseparowane od podobnych działań wykonywanych na produktach nieekologicznych;
- przechowywania produktów ekologicznych, przed i po zakończeniu działań w sposób zapewniający, że są one fizycznie lub chronologicznie odseparowane od produktów nieekologicznych;
  - powiadomienia jednostki certyfikującej i udostępnienia uaktualnionego rejestru wszystkich działań i przetworzonych ilości;
  - podjęcia koniecznych środków w celu zapewnienia możliwości identyfikacji partii i uniknięcia mieszania się lub zamiany z produktami nieekologicznymi;
  - prowadzenia przetwórstwa na urządzeniach produkcyjnych wyłącznie po odpowiednim ich oczyszczeniu.

PODWYKONAWSTWO

Jeśli podmiot wnioskujący o certyfikację zleca jakiś etap przygotowania produktów innemu podmiotowi, zakontraktowane podwykonawstwo musi także zostać objęte kontrolą jako część procesu produkcyjnego. Zlecający producent i podwykonawca muszą zawrzeć umowę, w której ten drugi zobowiązuje się do przestrzegania wymogów ekologicznej produkcji żywności, zwłaszcza do zapewnienia odrębnego traktowania surowców i produktów, by nie dopuścić do ich zmieszania z konwencjonalnymi. Jeden egzemplarz umowy o podwykonawstwo jest włączony do dokumentacji zlecającego producenta w jednostce certyfikującej. Podwykonawcy nie wolno powoływać się na certyfikat, którym legitymuje się zlecający (nie może prowadzić własnej działalności na bazie certyfikatu zlecającego).

DOKUMENTACJA

Jakość żywności ekologicznej jest potwierdzana przez producenta i jednostkę certyfikującą kontrolującą proces produkcji. Rozporządzenie Komisji (WE) nr 889/2008 kładzie duży nacisk na system kontroli, przenosząc odpowiedzialność za wiarygodność produktu ekologicznego na producenta. Cały proces produkcyjny podlega ocenie jednostki certyfikującej. Właściciel zakładu przetwórczego podejmujący decyzję o przetwarzaniu surowców ekologicznych po przesłaniu „Zgłoszenia podjęcia działalności w rolnictwie ekologicznym” i podpisaniu umowy z jednostką certyfikującą dostarcza jednostce dokumenty potrzebne do oceny zakładu i procesu przetwórstwa.

Wstępna dokumentacja obejmuje pełny opis zakładu, z podaniem:

- obiektów używanych do produkcji,

- linii technologicznych,
- pomieszczeń do pakowania przetworzonych produktów ekologicznych,
- rodzaju opakowania produktów ekologicznych,
- magazynów do przechowywania gotowych produktów,
- opisu procesu przetwarzania, zgodny z wymogami przetwórstwa ekologicznego,
- listy dostawców surowców ekologicznych,
- dodatków biorących udział w procesach przetwarzania.

Dostarczone dokumenty są weryfikowane przez jednostkę. Na podstawie dostarczonych dokumentów jednostka certyfikująca przeprowadza wstępną kontrolę. Jeżeli jednostka certyfikująca zaakceptuje obiekty i procesy technologiczne oraz zatwierdzi zakup surowców ekologicznych, to właściciel przetwórnicy uzyskuje certyfikat i może z dniem jego wydania, zacząć przetwórstwo produktów ekologicznych. Następne kontrole odbywają się przynajmniej raz do roku.

Obowiązkiem przetwórcy jest prowadzenie szczegółowej dokumentacji, która umożliwi sprawdzenie:

- dostawcy i sprzedawcy produktów,
- rodzaju i ilości produktów ekologicznych dostarczonych do jednostki produkcyjnej,
- rodzaju i ilości produktów składowanych w obiektach,
- rodzaju, ilości i odbiorców wszystkich produktów, które opuściły jednostkę,
- dokumentacji księgowej z wykazem salda dochodów i wydatków.

POBIERANIE PRÓBEK

W trakcie kontroli mogą być pobierane próbki surowców i produktów do analiz chemicznych, w celu sprawdzenia, czy są wolne od zanieczyszczeń i pozostałości niedozwolonych środków. Koszty analiz chemicznych pokrywa kontrolowany podmiot (jednostka certyfikująca może odstąpić od żądania opłaty).

SUBSTANCJE DODATKOWE I POMOCNICZE

Do przetwarzania surowców ekologicznych mogą być użyte dodatki do żywności, w tym nośniki, nie będące produktami rolniczymi, ale jedynie wymienione w załączniku VIII, sekcja A dopuszczone na mocy rozporzą-

dzenia (EWG) nr 2092/91 i przeniesione przez art. 21 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 834/2007).

W trakcie przetwarzania mogą zostać użyte w procesie technologicznym substancje wspomagające przetwarzanie, wymienione w załączniku VIII, sekcja B, nie wchodzące w końcowy skład produktu dopuszczone na mocy rozporządzenia (WE) nr 834/2007.

Zabrania się promieniowania jonizującego w obróbce produktu ekologicznego lub składników wchodzących w skład przetworzonego produktu oraz używania jakichkolwiek substancji pochodzących z organizmów modyfikowanych genetycznie.

CZYSZCZENIE I DEZYNFEKCJA

Procesy czyszczenia i dezynfekcji są operacjami o kluczowym znaczeniu dla jakości i bezpieczeństwa zdrowotnego żywności. Dobrze zaprojektowane czyszczenie i dezynfekcja linii produkcyjnej zmniejszają ryzyko wystąpienia skażenia wyrobu gotowego mikroorganizmami, alergenami oraz pozostałościami środka myjącego, a tym samym chronią zdrowie i życie konsumentów, chronią producentów przed konsekwencjami prawnymi oraz znaczącymi stratami finansowymi w przypadku ewentualnego niedotrzymania jakości.

Punktem wyjścia wszelkich działań jest przygotowanie projektu procedury czyszczenia. Przy doborze parametrów czyszczenia i mycia, ustaleniu typu środka czyszczącego lub myjącego, jego stężenia i temperatury, wymaganego czasu kontaktu z czyszczoną powierzchnią, warto odwołać się do zaleceń producenta czyszczonego urządzenia.

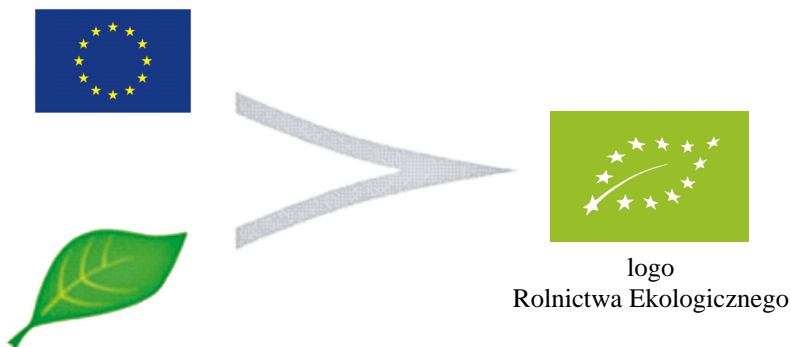
UNIJNE LOGO ROLNICTWA EKOLOGICZNEGO

Unijne logo produktów ekologicznych zostało wprowadzone rozporządzeniem Komisji (UE) nr 271/2010 z dnia 24 marca 2010 r. Sposób jego wykorzystania reguluje art. 57 rozporządzenia Komisji (WE) nr 889/2008.

Od 1 lipca 2010 roku stosowanie ekologicznego logo UE jest obowiązkowe na wszystkich paczkowanych ekologicznych produktach żywnościowych na terenie Unii Europejskiej. Można również dobrowolnie umieszczać logo na sprzedawanych luzem produktach ekologicznych, które zostały wytworzone w UE, lub na produktach ekologicznych sprowadzonych z krajów trzecich.

Wyprodukowane etykiety przed 1 lipca 2010 roku nadal mogą być stosowane w okresie przejściowym do dnia 1 lipca 2012 roku dla produktów wprowadzonych do obrotu z oznakowaniem zawierającym określenia odnoszące się do produkcji ekologicznej, jeżeli produkty są zgodne z przepisami rozporządzenia (EWG) nr 2092/91 lub rozporządzenia (WE) nr 834/2007.

Unijne logo produktów ekologicznych to połączenie dwóch dobrze znanych symboli: flagi europejskiej – oficjalnego emblematu Unii Europejskiej od 1986 roku – oraz liścia, który symbolizuje naturę i ideę zrównoważonego rozwoju.

Unijne logo produktów ekologicznych można stosować w każdej skali, jednakże nie powinno ono być mniejsze niż 13,5 mm x 9 mm z zachowaniem proporcji zgodnie z wymiarami flagi UE (1:1,5).

Biały liść na zielonym tle w odcieniu zielony Pantone nr 376 stanowi wersję wzorcową i jest zalecane do stosowania tej wersji zawsze, gdy jest to możliwe. Unijne logo może być również stosowane w kolorze czarno – białym jedynie w przypadku gdy zastosowanie wersji kolorowej jest niewykonalne.

ZNAKOWANIE PRODUKTÓW ROLNICTWA EKOLOGICZNEGO

Żywność ekologiczna na rynku musi spełniać wszystkie przepisy, dopuszczające produkty żywnościowe do obrotu detalicznego, oraz dodatkowo powinna być zapakowana w jednostkowe opakowania.

Informacja na etykiecie artykułu rolno – spożywczego może wskazywać konsumentowi, że pochodzi on z rolnictwa ekologicznego tylko wówczas, gdy artykuł ten został wyprodukowany przez producenta zgodnie z przepisami obowiązującymi w zakresie rolnictwa ekologicznego i producent ten znajduje się pod kontrolą upoważnionej jednostki certyfikującej.

Zgodnie z przepisami produkt może być oznakowany jako ekologiczny, jeżeli co najmniej 95% masy jej składników pochodzenia rolniczego stanowią składniki ekologiczne (pod uwagę nie bierze się dodatków w postaci wody i soli kuchennej), a jego produkcja jest oddzielona w czasie i przestrzeni od żywności nieekologicznej.

Dodatki i substancje pomocnicze w przetwórstwie, środki aromatyzujące, preparaty na bazie mikroorganizmów i enzymów, minerały, mikroelementy, witaminy muszą być pochodzenia naturalnego i mogły zostać poddane tylko procesom mechanicznym, fizycznym i biologicznym, enzymatycznym lub mikrobiologicznym.

Nieekologiczne składniki rolne mogą być stosowane zgodnie z listą znajdującą się w załączniku IX rozporządzenia komisji WE nr 889/2008 lub są dopuszczone na podstawie czasowego zezwolenia wydawanego przez państwo członkowskie.

Określenie występujące na etykiecie lub innym opisie produktu rolnictwa ekologicznego wskazujące, że został wyprodukowany metodami ekologicznymi, to określenie „ekologiczne/y” oraz jego zwyczajowe pochodne takie jak bio-, eko- lub jego zdrobnienia stosowane samodzielnie np. eko-jabłka odnoszą się do metody produkcji i muszą jednoznacznie wskazywać, że produkt lub jego składniki zostały wytworzone z wykorzystaniem ekologicznej metody produkcji.

Producent obowiązkowo zamieszcza na etykiecie produktu rolnictwa ekologicznego następujące informacje:

- nazwa produktu łącznie z odniesieniem do metody produkcji ekologicznej – sugeruje nabywcy, że produkt ten lub jego składniki zostały uzyskane zgodnie z zasadami produkcji ekologicznej;
- numer identyfikacyjny upoważnionej jednostki certyfikującej, kontrolującej producenta;
- nazwa i adres producenta;
- oznaczenie miejsca, w którym wyprodukowano nieprzetworzone surowce rolnicze, z których wytworzono końcowy produkt. Oznaczenie to przyjmuje odpowiednio jedną z następujących form:
  - „rolnictwo UE” – gdy surowiec rolniczy wyprodukowano w UE;
  - „rolnictwo spoza UE” – gdy surowiec rolniczy wyprodukowano w krajach trzecich;
  - Rolnictwo UE/spoza UE” – gdy część surowców wyprodukowano we Wspólnocie, a część w kraju trzecim.

Wyżej wymienione oznaczenie „UE” lub „spoza UE” może być zastąpione lub uzupełnione nazwą kraju, jeśli wszystkie surowce, z których wytworzono produkt, wyprodukowano w tym kraju.

Przykładowy wzór etykiety produktu ekologicznego:

Ekologiczny sok jabłkowy

**Producent: Spółdzielnia Producentów Ekologicznych ŻYWNOSĆ BEZ CHEMII
Rawicz, ul. Cukrowa 5**

Logo rolnictwa ekologicznego

**PL-EKO-00
Rolnictwo Polska**

(00 - numer identyfikacyjny jednostki certyfikującej nadany przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi)

oznaczenia muszą być umieszczane w eksponowanym miejscu w taki sposób, aby były dobrze widoczne, czytelne i nieusuwalne oraz nie może być bardziej dominujące w kolorze, rozmiarze czy formie czcionki niż opis handlowy produktu.

Skład: sok z jabłek ekologicznych 100%, naturalny aromat jabłkowy, zawiera cukry naturalnie występujące w owocach.

Pasteryzowany. Nie zawiera sztucznych konserwantów.

Zawartość netto: **e 250 ml**

Przechowywać w suchym i chłodnym miejscu. Po otwarciu przechowywać w warunkach chłodniczych nie dłużej niż 48 godzin.

Najlepiej spożywać przed końcem:

Nr partii:

(data i numer partii na opakowaniu)

Na etykiecie oprócz danych wymaganych przepisami dotyczącymi przetwórstwa ekologicznego muszą znaleźć się informacje wymagane ogólnymi przepisami dotyczącymi znakowania - Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 lipca 2007 roku z późn. zm. (Dz.U. Nr 137 poz. 966).

Wg rozporządzenia opakowany środek spożywczy powinien zawierać następujące informacje:

1. Nazwa środka spożywczego;
2. Składniki w nim występujące;
3. Data minimalnej trwałości albo termin przydatności do spożycia;
4. Sposób przygotowania lub stosowania, dane identyfikujące producenta i/albo miejsce lub źródło pochodzenia;
5. Zawartość netto lub liczba sztuk opakowanego środka spożywczego;

6. Jeżeli oznakowanie środka spożywczego zawiera informację o terminie przydatności do spożycia, to należy określić warunki przechowywania;
7. Oznaczenie partii produkcyjnej rozumianej jako określona ilość środka spożywczego wyprodukowanego, przetworzonego lub zapakowanego w praktycznie takich samych warunkach;
8. Oznaczenia klasy jakości handlowej, jeżeli została ona ustalona w przepisach w sprawie szczegółowych wymagań w zakresie jakości handlowej artykułów rolni - spożywczych;
9. Informacja żywieniowa – są to dane na temat wartości energetycznej produktu i zawartości poszczególnych składników odżywczych, takich jak białka, tłuszcze i węglowodany. Wyroby przeznaczone do powszechnego spożycia nie muszą być oznaczane, ich podawanie przez producenta jest dobrowolne;
10. Opcjonalne przeznaczenie produktu i sposób jego przygotowania – informacja ta musi zostać podana na etykietach produktów w przypadku, gdy nieodpowiednie postępowanie konsumenta może stanowić dla niego jakieś zagrożenie, np. jedzenie bez uprzedniego gotowania, czy smażenia;
11. Nr partii określa partię produktu zebraną, zapakowaną w takich samych warunkach, np. numerem partii może być data: zbioru (dzień-miesiąc-rok), pakowania lub inny numer identyfikujący stosowany przez producenta.

Wysokość liter i cyfr dotyczących masy produktu musi być zgodna z ustawodawstwem krajowym np. dla produktu o nominalnej wartości powyżej 1kg minimalna wysokość liter i cyfr wynosi 6 mm.

Należy podkreślić, że oznakowanie produktów rolnictwa ekologicznego nie może:

- wprowadzać konsumentów w błąd, co do ich rodzaju, tożsamości, właściwości, składu, ilości, trwałości, źródła lub miejsca pochodzenia, metod wytwarzania lub produkcji;
- przypisywać środkowi spożywczemu działania lub właściwości, których on nie posiada lub, gdy w rzeczywistości wszystkie podobne środki spożywcze posiadają takie właściwości;
- zawierać żadnego stwierdzenia sugerującego nabywcy, że informacja o objęciu produktu systemem kontroli stanowi gwarancję wyższej jakości pod względem organoleptycznym, żywieniowym lub zdrowotnym.

TRANSPORT

Zakład przetwórczy musi zapewnić, że produkty są transportowane do innych jednostek, włączając hurtowników i detalistów, tylko w odpowiednim opakowaniu, pojemnikach lub pojazdach zamkniętych w taki sposób, aby nie można było dokonać zamiany zawartości bez manipulowania lub uszkodzenia zamknięcia oraz zaopatrzonych w etykiety.

Zamknięcie opakowania, pojemników lub pojazdów nie jest wymagane, jeśli:

- transport odbywa się bezpośrednio między producentem i zakładem przetwórczym, jeśli obydwa podmioty podlegają systemowi kontroli,
- produktom towarzyszy dokument zawierający informacje: nazwa i adres podmiotu gospodarczego, nazwa lub numer kodowy jednostki certyfikującej, a w stosownych przypadkach numer identyfikacyjny partii,
- jednostki certyfikujące obu podmiotów gospodarczych (wysyłającego i odbiorcy) zostały powiadomione o takich działaniach transportowych.

PRZECHOWYWANIE

Przechowywanie produktów powinno być zorganizowane w taki sposób, żeby zapewnić wyraźną identyfikację partii towaru i uniknąć zamieszania z innymi produktami nie spełniającymi wymagań rozporządzenia o rolnictwie ekologicznym lub zanieczyszczenia nimi.

Jeśli w jednym zakładzie przetwórczym są przetwarzane, pakowane lub składowane produkty ekologiczne i produkty nie pochodzące z rolnictwa ekologicznego to:

- zakład przetwórczy musi posiadać obszary fizycznie lub chronologicznie wydzielone do składowania produktów każdego rodzaju,
- działania muszą być wykonywane w sposób ciągły aż do całkowitego zakończenia, fizycznie lub chronologicznie oddzielone od innych działań na produktach nie pochodzących z rolnictwa ekologicznego,
- jeżeli takie działania nie są wykonywane w określonym czasie lub ustalonym dniu, należy o nich zawiadomić z wyprzedzeniem, w terminie uzgodnionym z jednostką certyfikującą,
- należy podjąć wszelkie środki, aby zapewnić identyfikację partii i uniknąć pomieszania lub zamiany z produktami niezyskanymi zgodnie z przepisami,
- działania prowadzone na produktach ekologicznych muszą być wykonywane jedynie po oczyszczeniu urządzeń produkcyjnych.

ZAŁĄCZNIK

Wykaz upoważnionych Jednostek Certyfikujących w Rolnictwie Ekologicznym w Polsce* spełniające wymagania określone w art. 27 ust. 5 i 6 rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylającego rozporządzenie (EWG) nr 2092/91 (Dz. Urz. UE L 189 z 20.07.2007, str. 1, z późn. zm.).

L.p.	Nazwa jednostki certyfikującej i jej siedziba	Zakres upoważnienia do przeprowadzania kontroli oraz wydawania i cofania certyfikatów zgodności w rolnictwie ekologicznym	Numer identyfikacyjny nadany w upoważnieniu jednostce certyfikującej
1.	<p>EKOGWARANCJA PTRE Sp. z o.o. 21-008 Tomaszowice Dąbrowica 185 P www.ekogwarancja.pl e-mail: biuro@ekogwarancja.pl Tel: +48 81 501 68 30 +48 81 501 68 31 +48 81 501 68 32 Tel. kom.: 695 510 001 Fax: +48 81 501 68 49</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ekologiczna uprawa roślin i utrzymanie zwierząt - Zbiór ze stanu naturalnego - Pszczelarstwo - Produkty z akwakultury i wodorosty morskie - Przetwórstwo produktów ekologicznych oraz produkcja pasz i drożdży - Wprowadzanie na rynek produktów ekologicznych, w tym importowanych z państw trzecich 	PL-EKO-01
2.	<p>PNG Sp. z o.o. 26-021 Daleszyce Cisów 77A www.png.ecofarm.pl e-mail: png@ecofarm.pl Tel.: +48 41 306 40 00 Tel. kom.: 607 373 695, 609 725 591 Fax. + 48 41 306 48 13</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ekologiczna uprawa roślin i utrzymanie zwierząt - Zbiór ze stanu naturalnego - Pszczelarstwo - Przetwórstwo produktów ekologicznych oraz produkcja pasz i drożdży - Wprowadzanie na rynek produktów ekologicznych, w tym importowanych z państw trzecich 	PL-EKO-02
3.	<p>COBICO Sp. z o.o. 31-559 Kraków ul. Grzegorzeczka 77 www.cobico.pl e-mail: cobico@cobico.pl Tel.: +48 12 632 35 71 +48 12 630 90 90 Fax: + 48 12 416 36 46</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ekologiczna uprawa roślin i utrzymanie zwierząt - Zbiór ze stanu naturalnego - Pszczelarstwo - Przetwórstwo produktów ekologicznych oraz produkcja pasz i drożdży - Wprowadzanie na rynek produktów ekologicznych, w tym importowanych z państw trzecich 	PL-EKO-03

4.	<p>BIOEKSPERT Sp. z o.o. 00-621 Warszawa ul. Boya Żeleńskiego 6/34 www.bioekspert.waw.pl e-mail: bioekspert@bioekspert.waw.pl Tel.: +48 22 825 10 78 +48 22 499 53 66 Fax: +48 22 825 18 12 +48 22 499 53 67 Tel./Fax: +48 23 679 70 90</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ekologiczna uprawa roślin i utrzymanie zwierząt - Zbiór ze stanu naturalnego - Pszczelarstwo - Przetwórstwo produktów ekologicznych oraz produkcja pasz i drożdży - Wprowadzanie na rynek produktów ekologicznych, w tym importowanych z państw trzecich 	PL-EKO-04
5.	<p>BIOCERT MAŁOPOLSKA Sp. z o.o. 31-503 Kraków ul. Lubicz 25 A www.biocert.pl e-mail: sekretariat@biocert.pl Tel./Fax: +48 12 430 36 06 Tel. kom.: 509 668 424</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ekologiczna uprawa roślin i utrzymanie zwierząt - Zbiór ze stanu naturalnego - Pszczelarstwo - Przetwórstwo produktów ekologicznych oraz produkcja pasz i drożdży - Wprowadzanie na rynek produktów ekologicznych, w tym importowanych z państw trzecich 	PL-EKO-05
6.	<p>Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A. 02-699 Warszawa ul. Kłobucka 23 A Oddział Badań i Certyfikacji w Pile ul. Śniadeckich 5 64-920 Piła www.pcbc.gov.pl e-mail: pcbcpila@pcbc.pila.pl Tel.: +48 67 213 87 00 Fax: +48 67 213 83 84</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ekologiczna uprawa roślin i utrzymanie zwierząt - Zbiór ze stanu naturalnego - Pszczelarstwo - Produkty z akwakultury i wodorosty morskie - Przetwórstwo produktów ekologicznych oraz produkcja pasz i drożdży - Wprowadzanie na rynek produktów ekologicznych, w tym importowanych z państw trzecich 	PL-EKO-06
7.	<p>AGRO BIO TEST Sp. z o.o. 02-787 Warszawa ul. Nowoursynowska 166 www.agrobiotest.pl e-mail: agro.bio.test@agrobiotest.pl Tel.: +48 22 847 87 39 Fax: +48 22 593 16 00</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ekologiczna uprawa roślin i utrzymanie zwierząt - Pszczelarstwo - Przetwórstwo produktów ekologicznych oraz produkcja pasz i drożdży - Wprowadzanie na rynek produktów ekologicznych, w tym importowanych z państw trzecich 	PL-EKO-07

8.	<p>TÜV Rheinland Polska Sp. z o.o. 02-146 Warszawa ul. 17 Stycznia 56 www.tuv.pl e-mail: post@pl.tuv.com Tel.: +48 22 846 79 99; +48 22 846 51 63 Fax: +48 22 868 37 42</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ekologiczna uprawa roślin i utrzymanie zwierząt - Zbiór ze stanu naturalnego - Pszczelarstwo - Produkty z akwakultury i wodorosty morskie - Przetwórstwo produktów ekologicznych oraz produkcja pasz i drożdży - Wprowadzanie na rynek produktów ekologicznych, w tym importowanych z państw trzecich 	PL-EKO-08
9.	<p>Centrum Jakości AgroEko Sp. z o.o. 05-126 Nieporęt ul. Bałki 2 www.agroeko.com.pl e-mail: sekretariat@agroeko.com.pl Tel. kom.: 695 599 886; 668 410 227 Fax: +48 22 486 44 15</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ekologiczna uprawa roślin i utrzymanie zwierząt - Zbiór ze stanu naturalnego - Pszczelarstwo - Przetwórstwo produktów ekologicznych oraz produkcja pasz i drożdży - Wprowadzanie na rynek produktów ekologicznych, w tym importowanych z państw trzecich 	PL-EKO-09
10.	<p>SGS Polska Sp. z o.o. 01-233 Warszawa ul. Bema 83 www.pl.sgs.com e-mail: sgs.poland@sgs.com eko@sgs.com Tel.: +48 22 329 22 22 +48 22 329 22 03 Fax: +48 22 329 22 20</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ekologiczna uprawa roślin i utrzymanie zwierząt - Zbiór ze stanu naturalnego - Przetwórstwo produktów ekologicznych oraz produkcja pasz i drożdży - Wprowadzanie na rynek produktów ekologicznych, w tym importowanych z państw trzecich 	PL-EKO-10

* stan na 04.07.2011 r.